

APROB

_____/semnat /____

Data „05” august 2019

Mihail COTOROBAI

Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

**RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ
CENTRUL DE PLASAMENT TEMPORAR
PENTRU PERSOANE CU DIZABILITĂȚI (ADULTE)
BRÎNZENI, R-L EDINEȚ**

04 iunie 2019

Raportul a fost elaborat de,
angajații Oficiului Avocatului Poporului,
Direcția prevenirea torturii:

- *Liudmila BODRUG, consultant principal, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Lilian TUDOSAN, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Iurie DUBENCO, consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP*
- *Alexandru ZUBCO, Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP*

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII, MUNCII ȘI PROTECȚIEI
SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA
AGENȚIA NAȚIONALĂ ASISTENȚĂ SOCIALĂ
CENTRUL DE PLASAMENT TEMPORAR
PENTRU PERSOANE CU DIZABILITĂȚI (ADULTE)
S. BRÎNZENI

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și a art.24, al.2 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, dispoziției Avocatului Poporului la 04 iunie 2019 a fost efectuată o vizită preventivă la Centrul de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități (adulte) (*în continuare CP Brînzeni*).

Scopul vizitei: Monitorizarea situației privind respectarea drepturilor persoanelor aflate în custodie în scopul prevenirii torturii și relelor tratamente.

Standarde de monitorizare:

- 1) Normele CPT;
- 2) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 3) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 4) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 5) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

CP Brînzeni se află în gestiunea Agenției Naționale Asistență Socială - autoritate administrativă în subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al R. Moldova. Centrul de plasament este amplasat în satul Brînzeni, r-l Edineț și are o capacitate maximă de 300 de locuri. Instituția dispune de cantină comună, cazangerie, spălătorie, bibliotecă, frizerie, sală de terapie, o fermă de vite, porci și cai, precum două sere, și teren arabil, etc.

La momentul vizitei în instituție erau 235 de beneficiari (99 femei și 136 bărbați). Beneficiarii sunt cazați în trei blocuri locative (et.1 și et.2), repartizați în 10 grupe (6 grupe de bărbați și 4 de femei).

C. COOPERAREA

CP Brînzeni a manifestat deschidere și cooperare pe durata vizitei. Angajații OAP nu au avut restricții la accesul în instituție, secția medicală și spațiile locative. Au fost intervievați Directorul CP Brînzeni, Dl Vasile Pascari, Șeful Secției medicale, medic-psihiatru Dl Ion Martea, angajații, personalul medical, infermierele, angajata sălii de fitness și beneficiarii.

D. CONDIȚIILE MATERIALE

Pe holurile blocurilor locative se află televizor, frigider, wc (bloc sanitar) și baie comună. Condițiile materiale în blocul III erau bune (renovat grație un grant extern), iar în blocul I și II – satisfăcătoare (umezeală pe pereți în hol și în unele saloane, podeaua deteriorată). Administrația a menționat că blocurile respective au fost incluse în programul de reparație capitală, însă, resursele financiare sunt

limitate. WC-urile nu sunt delimitate prin separeu sau uși individuale, fapt ce nu asigură intimitatea beneficiarilor. Administrația a menționat că va înlătura deficiența respectivă.

Urmare a vizitei, Avocatul Poporului consideră plasarea beneficiarilor în Centrul de plasament din blocul III bune (este efectuată reparația capitală), **iar condițiile materiale din blocurile I și II sunt contrare prevederilor art.3 a Convenției europene pentru drepturile omului. CP Brînzeni nu este acomodat pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, iar beneficiarii care au probleme cu membrele inferioare cu dificultate urcă scările neadaptate spre spațiile locative.** Unii beneficiari în scaune cu rotile nu au ieșit de o perioadă îndelungată din încăpere. Iar una din persoanele imobilizate a susținut că nu a fost scoasă nicio dată afară. În același timp, era deținută în condiții de umezeală puternică de unul singur.

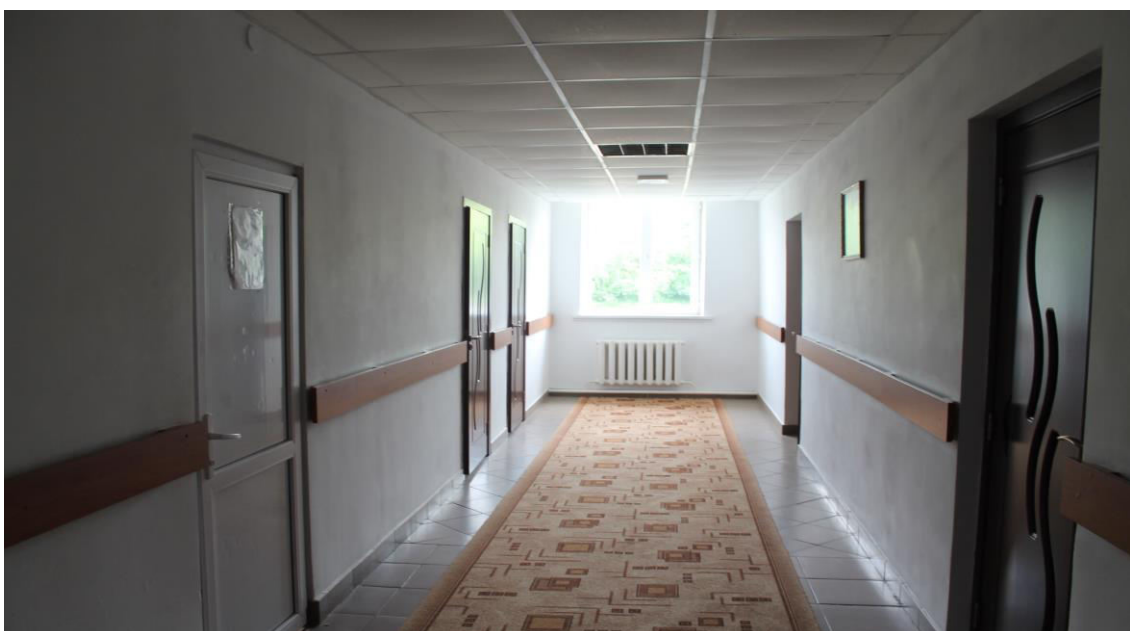

Foto din blocul nr.III (cu reparație capitală)

Foto din blocul nr.I și II (fără reparație)

Potrivit angajaților CP Brînzeni, precum și din cuvintele unor beneficiari, aceștia au acces la baie o dată pe zi. În blocul III țevile sunt amplasate într-o nișă, care este încuiată, iar apa caldă este pornită de angajații în scop de securitate. Echipa de vizită, a observat că în veceu și baie nu sunt instalate uși sau separeuri, inclusiv chiuvetele nu au capac. Accesul în wc totuși este posibil doar pentru o singură persoană, spațiul între chiuvete este îngust pentru utilizarea lor de două persoane concomitent. Administrația a menționat că instalațiile respective au rezumat din achiziția ofertantului, care urma să prevadă omisiunile respective. În fine, administrația a susținut că va depune efortul necesar să înlăture observațiile enunțate. Condițiile materiale după reparația capitală sunt bune:

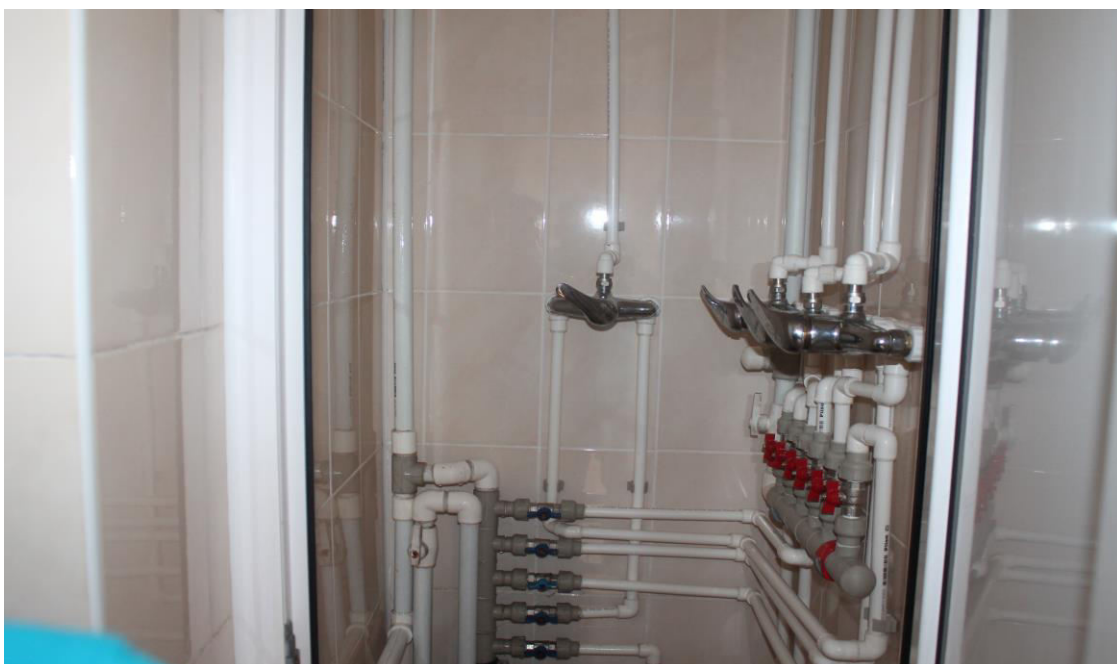

Foto din blocul nr.III (cu reparație capitală)

În schimb, în blocurile I și II situația este deplorabilă. Blocurile sanitare sunt într-o stare rea. WC-rile sunt amplasate mai sus de nivelul podelei, avînd și două scări, fapt ce limitează accesul persoanelor cu dizabilități locomotorii.

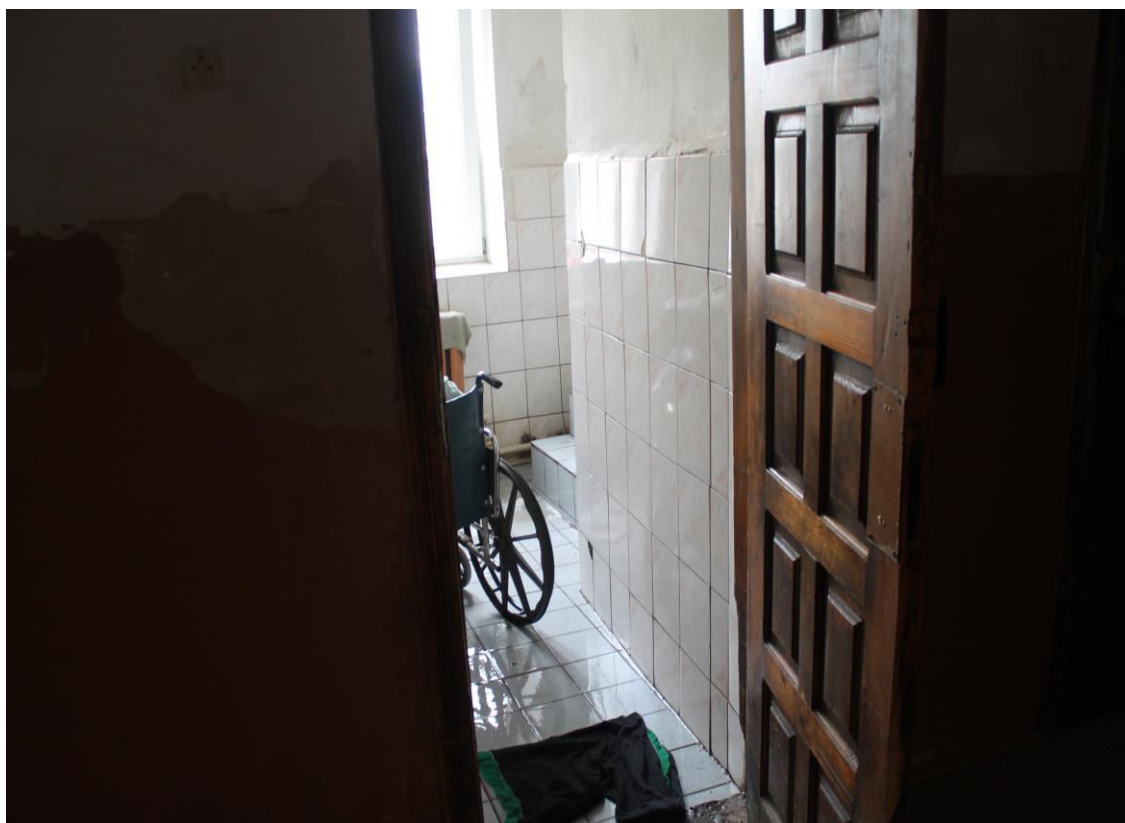

Foto din blocul nr.I și II (fără reparație)

CP Brînzeni dispune de cantină. Angajații au comunicat că activează câte 7 persoane în două ture. Beneficiarii sunt asigurați cu produse alimentare suficiente (*la moment sunt preparate mesele nr.5 și nr.9*). Meniul este pregătit în fiecare zi pentru ziua următoare. Aprovizionarea cu produse alimentare are loc în urma licitației, care este efectuată o dată la 6 luni. Bucătăria dispune de depozit central (unde sunt păstrate produse alimentare) și depozit de zi (produsele alimentare care urmează să fie folosite în ziua curentă). În cantină aveau loc reparații curente (vopsire). În același timp era pregătit prânzul.

Foto cantina

Centrul de plasament dispune de cazangerie. La momentul vizitei ușa la cazangerie era descuiată, iar persoana responsabilă nu era pe loc. Accesul beneficiarilor era liber și nestingherit.

Foto cazangeria

CP Brînzeni dispune de spălătorie. În încăperea spălătoriei sunt instalate trei mașini de spălat rufe (dintre care funcționale doar 2 funcționale) și trei uscătoare. Aici activează 4 angajate a câte 2 persoane în tură (2 ture). Beneficiarii au confirmat că „ajută” angajatele la spălarea și transportarea rufelor.

Foto spălătorie

E. DREPTUL LA SĂNĂTATE

Potrivit medicului-șef și personalului medical, personalul angajat în serviciul medical la CP Brînzeni este insuficient pentru numărul de rezidenți plasați. Totuși, instituția nu se confruntă cu dificultăți la aprovizionarea cu medicamente. Iar, în secția medicală sunt amplasate birourile ginecologului, stomatologului, cabinetul de ftzioproceduri, un laborator, un cabinet de proceduri precum și o încăpere destinată pentru vizitatori. La momentul vizitei, nu aveau loc acțiuni de tratament în cabinele respective. Urmare a examinării unor dosare medicale la ocazie, echipa de vizită a constatat că lipsesc acorduri la informare la intervențiile medicale, or acestea erau semnate doar la momentul plasării în CP Brînzeni. **Avocatul Poporului reamintește CP Brînzeni despre necesitatea respectării dreptului la informare despre tratamentul oferit beneficiarilor, ca unul din elementele esențiale asigurării drepturilor pacientului la sănătate. La fel, Ombudsmanul recomandă serviciului medical reexaminarea periodică a beneficiarilor în vederea stabilirii conformității tratamentului necesar medical, în special a beneficiarilor cu maladii.**

Foto cabinetul de proceduri

F. ACTIVITĂȚI OCUPAȚIONALE/ INTEGRAREA SOCIALĂ

La momentul vizitei asistentul social se afla în concediul de maternitate. Potrivit angajaților chestionați, asistenta socială se prezintă la solicitare și în situații de urgență. Această stare, în opinia echipei de vizită nu este justificată, or în lumina incapacității temporare de exercitare a funcțiunii, administrația CP Brînzeni urma să angajeze pe o perioadă determinată – asistentul social.

Avocatul Poporului reamintește că rolul asistentului social este net importantă în instituția de menire socială. Lipsa/ regimul de lucru (se prezintă la urgență) trezește dubii serioase cu

privire la eficiența activității acestui angajat important în instituție. Mai mult, un singur angajat la numărul de rezidenți este insuficient, având în vedere faptul că asistentul social are nu doar misiunea de documentare și evidență socială, dar și de reintegrare a beneficiarilor. Lipsa acestuia/ precum și a psihologilor angajați conduce la vicii în sistemul de asistență și integrare socială a custodiaților. Echipa de vizită nu a avut acces la dosarele beneficiarilor, pe motiv că cheile de la ușă se aflau la asistenta socială, aflată în concediul medical.

În CP Brînzeni se prezumă că este aplicată „terapia ocupațională”. Deși, există un Atelier de terapie prin muncă, compus din cofetărie, creație, broderie, croitorie, se pare că doar câteva beneficiare sunt implicate în atelierul de broderie și doar la momentul vizitei. Mai mult, echipei de vizită i s-a creat impresia că activitatea de broderie susținută de una din infermierele blocului de femei a avut loc doar pentru a demonstra echipei Ombudsmanului precum că beneficiarele sunt ocupate. Aceleași îngrijorări au fost observate în toate sectoarele locative. Imediat, accederii în instituție, infermierele au inițiat procesul de spălare intensivă a holurilor, spațiilor locative (implicând beneficiarele), i-au scos din încăperile locative pe beneficiari la TV și baie, precum și au completat doar unde au reușit dulăpioarele cu periute și pastă de dinți. Majoritatea beneficiarilor/relor au confirmat că „*aici e bine, nu ne bat, mâncarea e bună, etc*”, fapt ce trezește îngrijorări rezonabile cu privire la tratamentul beneficiarilor.

La fel, există un birou „atelier de tâmplărie” nefuncțional, din lipsa vreunui instructor, dar și pe motive de securitate. Potrivit angajaților, în programul de ergoterapie se includ: lucrări gospodărești (îngrijirea animalelor, lucrul în seră), pe teritoriul instituției (amenajarea teritoriului, sădirea florilor), atelierul de croitorie (broderie și croitorie), menținerea curățeniei în saloanele locative. *De facto*, doar câțiva beneficiari sunt antrenați în activitățile sus-menționate. În mare parte, beneficiarii nu sunt antrenați în activități pentru dezvoltarea și socializarea acestora. **Ombudsmanul recomandă CP Brînzeni să revizuiască programele ocupaționale și să inițieze activități de dezvoltare și socializare utile și necesare beneficiarilor.**

CP Brînzeni dispune de o bibliotecă, amplasată la et.1 demisol. Un beneficiar al instituției este angajat în calitate de bibliotecar pentru 0,5 salariu. Acesta, precum și alți beneficiari au menționat că, practic nimeni nu vine la bibliotecă, pentru că sunt analfabeți sau nu pot citi. Majoritatea cărților este de literatură artistică. Un laptop și boxe utilizate pentru disco sunt în evidența bibliotecarului.

G. INCIDENTE/ABUZURI/ RELE TRATAMENTE

Potrivit angajaților CP Brînzeni, abuzul de alcool (la momentul primirii indemnizației pe card) este principalul factor ce provoacă agresivitatea și violența în instituție (beneficiar-beneficiar, angajat-beneficiar și invers). Având în vedere că, beneficiarii pot ieși liber în afara instituției, aceștia, în mare parte merg la magazinele din localitate, unde consumă băuturi sau merg la localnici, care, la fel le oferă băuturi alcoolice de calitate proastă. CP Brînzeni conlucrează cu autoritățile locale, polițistul de sector în vedere depășirii situațiilor de conflict. Însă, problema prevenirii abuzului de alcool predomină.

Incidentele și crizele comportamentale sunt înregistrate în Registrul de evidență a conflictelor între beneficiari. La fel, în acest registru sunt descrise succint incidentele și măsurile aplicate. Un exemplu de aplanare a conflictului la rubrica respectivă se menționează „*Sanitarul i-a liniștit*”.

La fel, CP Brînzeni dispune de Registrul de evidență a plîngerilor și solicitărilor beneficiarilor IPN s. Brînzeni, r-l Edineț. La momentul vizitei, registrul respectiv nu avea nici o înscriere.

Urmare, a constatărilor în perioada vizitei, conducându-ne de prevederile art.24 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

SE PROPUNE:

- 1) A lua act de constatările și concluziile Raportului de vizită la CP Brînzeni din 04 iunie 2019;
- 2) A emite un aviz cu recomandări formulat în temeiul articolului 24 (1) (2) din Legea Republicii Moldova cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr.52 din 03.04.2014;
- 3) A remite Raportul de vizită autorităților responsabile: Agenției Naționale Asistență Socială, CP Brînzeni pentru reacționare conform competenței;
- 4) A plasa Raportul respectiv pe pagina web a OAP pentru informare și diseminare.

Executori:

Liudmila Bodrug,

Consultant principala, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru Zubco,

Șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /